Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2015–2016

31 288 **Hoger Onderwijs-, Onderzoek- en Wetenschapsbeleid**

Nr. 548 **BRIEF VAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 14 juli 2016

In deze brief informeer ik uw Kamer over de uitkomsten van een tweetal onderzoeken die betrekking hebben op de kwaliteit en objectiviteit van de studiekeuze-informatie van Studiekeuze123. Het betreft een onderzoek naar de governancestructuur van stichting Studiekeuze123, uitgevoerd door Andersson Elffers Felix (AEF) en een onderzoek naar de dataverwerking van Studiekeuze123, uitgevoerd door ResearchNed. Beide onderzoeken zijn in opdracht van Studiekeuze123 uitgevoerd. Daarnaast informeer ik uw Kamer over de stand van zaken van de uitvoering van de motie Rog[1] over de evaluatie van de Studiekeuzecheck.

Aanleiding

Bovengenoemde onderzoeken zijn uitgevoerd naar aanleiding van een foutieve weergave van het arbeidsmarktperspectief voor universitaire bacheloropleidingen in de Studiebijsluiter (Studie in Cijfers) en andere signalen die in uw Kamer hebben geleid tot twijfels over de kwaliteit en onafhankelijkheid van de studiekeuze-informatie van Studiekeuze123. Deze twijfel mag niet bestaan. Niet bij uw Kamer en niet bij de studiekiezer.

Governancestructuur stichting Studiekeuze123

Studiekeuze-informatie dient laagdrempelig, betrouwbaar en volledig te zijn. Immers, wanneer de studiekiezer zich volledig en correct kan informeren, leidt dit tot een meer bewuste studiekeuze en een betere ervaren match tussen de student en de opleiding. De studiekeuze-informatie moet voor de studiekiezer bovendien eenvoudig te vinden zijn en het moet voor de studiekiezer mogelijk zijn om opleidingen met elkaar

[1] Kamerstuk 31 288, nr. 517.

kst-31288-548
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2016

te vergelijken. Vanuit deze motivatie hebben de studentenbonden ISO en LSVb en de koepelorganisaties NRTO, Vereniging Hogescholen en VSNU in 2008 de stichting Studiekeuze123 gestart.

Afgevaardigden van de studentenbonden en voorgedragen leden van de koepelorganisaties hebben zitting in het bestuur van stichting Studiekeuze123. Deze betrokkenheid heeft de vraag opgeroepen of de objectiviteit van de studiekeuze-informatie voldoende is gewaarborgd. Stichting Studiekeuze123 heeft daarom AEF gevraagd te onderzoeken of de governancestructuur van stichting Studiekeuze123 een belemmering is voor het onafhankelijk uitvoeren van de taken van Studiekeuze123.

De belangrijkste conclusie van AEF is dat de governancestructuur in theorie een belemmering kan zijn voor het onafhankelijk uitvoeren van de taken, waaronder het aanbieden van studiekeuze-informatie, maar dat dat tot op heden niet het geval is geweest. AEF doet evenwel de aanbeveling om voor een nieuw bestuursmodel te kiezen waarbij de studentenbonden en koepelorganisaties die het huidige bestuur van Studiekeuze123 vormen, op grotere afstand van de uitvoeringsorganisatie en het proces van dataverzameling worden geplaatst. AEF benadrukt daarnaast dat het belangrijk is dat de studenten en onderwijsinstellingen wel *inhoudelijk* betrokken blijven bij het primaire proces, en dit ook vast te leggen.

Het bestuur van stichting Studiekeuze123 onderschrijft de hoofdconclusie van AEF. In lijn met de aanbevelingen uit het rapport heeft Studiekeuze123 mij laten weten voornemens te zijn ook het bestuur formeel op afstand van de uitvoeringsorganisatie en het proces van dataverzameling te plaatsen. Over de uitwerking hiervan zal Studiekeuze123 in het najaar een beslissing nemen. Studiekeuze123 heeft mij bovendien laten weten dat zij, ook met de studentenbonden en koepelorganisaties op afstand, studenten en onderwijsinstellingen actief zullen blijven betrekken bij de inhoudelijke discussies over het verzamelen van data en het ontsluiten daarvan. Ik ondersteun dit besluit van Studiekeuze123.

Dataverwerking

In opdracht van Studiekeuze123 heeft ResearchNed uitvoerig onderzoek gedaan naar de dataverwerking binnen Studiekeuze123. Hierbij heeft ResearchNed gekeken naar de betrouwbaarheid, onafhankelijkheid, relevantie en de vindbaarheid van de informatie die Studiekeuze123 verzamelt en presenteert.

Betrouwbaarheid, onafhankelijkheid en volledigheid

De studiekeuze-informatie van Studiekeuze123 is deels gebaseerd op een database en deels op informatie die door de onderwijsinstellingen middels een digitaal systeem wordt aangeleverd. ResearchNed constateert dat de database grotendeels is opgebouwd uit gelegitimeerde en gezaghebbende bronnen waarbij nauwelijks tot geen speelruimte voor onderwijsinstellingen is om de cijfers te manipuleren. De informatie die rechtstreeks afkomstig is van de onderwijsinstellingen betreft veelal feitelijke informatie, zoals informatie over open dagen, de hoogte van de BSA-norm en de hoogte van het instellingscollegegeld. ResearchNed concludeert dat er geen indicatie is dat onderwijsinstellingen veel zeggenschap hebben over deze gegevens. De informatie die door de onderwijsinstellingen via het digitale systeem wordt aangeleverd, is echter niet volledig. Volgens ResearchNed wordt dit wellicht veroorzaakt door onvoldoende aandacht en betrokkenheid bij de onderwijsinstellingen en onvoldoende regie op het proces vanuit Studiekeuze123.

Studiekeuze123 heeft mij laten weten meer regie op het proces te willen gaan nemen. Ik ondersteun dit voornemen en ik heb Studiekeuze123 gevraagd mij op de hoogte te houden van de volledigheid van de informatie, aangeleverd door onderwijsinstellingen.

Betrouwbaarheid en relevantie

Uit de database van Studiekeuze123 en de informatie die wordt aangeleverd door de onderwijsinstellingen presenteert Studiekeuze123 informatie aan de studiekiezer. Om het mogelijk te maken opleidingen met elkaar te vergelijken, worden hierbij definities en indicatoren afgestemd. ResearchNed heeft bij het onderzoeken van de gehanteerde definities geen aanleiding gevonden om te veronderstellen dat gekozen is voor definities die een (te) gunstig beeld laten zien. Wel is ResearchNed kritisch op de presentatie van sommige van de gekozen definities. Zo geven de onderzoekers aan dat het begrijpelijk is dat surveygegevens over bijvoorbeeld het startsalaris als gemiddelden worden weergegeven maar ResearchNed adviseert een meer gebruiksvriendelijke en inzichtelijke weergave te ontwikkelen. De onderzoekers van AEF zijn daarnaast kritisch op de gekozen arbeidsmarktindicator. En constateert AEF dat de wens om zowel hbo als wo bachelors vergelijkbaar te maken, de gekozen methodologische aanpak lastig maakt.
ResearchNed rapporteert bovendien dat het er op lijkt dat Studiekeuze123, door een tekort aan specifieke deskundigheid, niet kan fungeren als adequate gesprekspartner wanneer het gaat over de complexe en lastige definities en dat nagenoeg alle gesprekspartners die ResearchNed heeft gesproken zorgen uiten over de kennis bij Studiekeuze123 van semantiek, inhoud en ontwikkelingen in het hoger onderwijs. Ook AEF geeft aan de indruk te hebben dat inhoudelijke versterking van Studiekeuze123 gewenst is om stevig in positie te blijven in dialoog met studenten, onderwijsinstellingen en het ministerie.

Studiekeuze123 heeft mij laten weten op dit moment, samen met de studentenbonden, onderwijskoepels en externe experts, te werken aan een verbetering van de indicatoren in de Studiebijsluiter, waaronder de indicator van het arbeidsmarktperspectief. Studiekeuze123 verwacht deze verbeterde indicatoren eind 2016 te kunnen publiceren. Ik ondersteun deze aanpak en blijf hierover in gesprek met Studiekeuze123. Studiekeuze123 heeft mij daarnaast geïnformeerd voornemens te zijn op korte termijn in kaart te laten brengen hoe de organisatie zich inhoudelijk moet versterken.

Vindbaarheid

Met jaarlijks ruim één miljoen bezoekers van de website studiekeuze123.nl kan gesteld worden dat de studiekiezer en zijn omgeving de studiekeuze-informatie weten te vinden. Uit het onderzoek van ResearchNed blijkt bovendien dat één op de drie nieuwe eerstejaars studenten de website van Studiekeuze123 heeft geraadpleegd, en dat voor bijna één op de tien eerstejaars studenten de informatie invloed heeft gehad op de studiekeuze. Ook de Studiebijsluiter is volgens ResearchNed goed vindbaar op de website van Studiekeuze123 en bovendien voor bijna alle opleidingen goed zichtbaar opgenomen op de website van de onderwijsinstellingen. ResearchNed merkt wel op dat de vindbaarheid van informatie binnen de website van Studiekeuze123 nog verbeterd kan worden.

Studiekeuze123 heeft aangegeven dat de website recent is vernieuwd en nog doorontwikkeld wordt. De vindbaarheid op de website van Studiekeuze123 heeft hierbij hoge prioriteit. Dat voor bijna alle opleidingen een Studiebijsluiter op de website van de onderwijsinstellingen is gepresen-

teerd, spreekt voor het succes van het product. Ik ben echter van mening dat de Studiebijsluiter van alle opleidingen waar voldoende betrouwbare gegevens van bestaan, op de website van de onderwijsinstellingen moet staan.

Studiekeuze123 heeft mij laten weten zich in te gaan zetten om, in samenwerking met de onderwijsinstellingen, ook van de laatste opleidingen die dit nog niet hebben gedaan, de Studiebijsluiter op de website van de onderwijsinstelling te laten plaatsen. Gezien het geringe aantal opleidingen waarvan de Studiebijsluiter nog niet is gepubliceerd op de website van de onderwijsinstelling, verwacht ik dat op korte termijn het gewenste resultaat zal worden bereikt.

Studiekeuze-informatie met betrekking tot stages

ResearchNed heeft tot slot ook de mogelijkheden onderzocht om informatie over stages in het hoger onderwijs op te nemen in het aanbod van Studiekeuze123. ResearchNed concludeert dat er op dit moment geen evidente landelijke bronnen voorhanden zijn met dekkende gegevens over de kwaliteit en beschikbaarheid van stages. Zonder dergelijke landelijke bronnen is een uitbreiding van de studiekeuze-informatie over stages op centraal niveau niet mogelijk.

Gezien het feit dat een deel van de hbo bacheloropleidingen en een groot deel van de wo bacheloropleidingen geen (verplichte) stage in het curriculum heeft opgenomen, vind ik het niet nodig om te trachten op centraal niveau hierover informatie te verzamelen. Dit laat onverlet dat onderwijsinstellingen die opleidingen met een (verplichte) stage in het curriculum aanbieden, er zelf zorg voor moeten dragen dat studenten over voldoende informatie beschikken om een passende stage te vinden.

Onderzoek naar effectiviteit Studiekeuzecheck (SKC)

Naar aanleiding van de motie Rog heb ik medio juni ResearchNed de opdracht gegeven een onderzoek naar de effectiviteit van de verschillende invullingen van de SKC uit te voeren. ResearchNed verwacht het onderzoek eind 2016 af te ronden, waarna ik het onderzoek zal aanbieden aan uw Kamer.

Recent hebben de jongerenorganisaties het Laks en het ISO, samen met de decanenvereniging NVS-NVL, de VVD, de PvdA en het CDA, een tienpuntenplan gepresenteerd om uitval in het hoger onderwijs tegen te gaan. Ik dank de betrokkenen voor dit initiatief en voor hun inzet om bij te dragen aan het tegengaan van uitval in het hoger onderwijs; een thema dat mijn bijzondere aandacht heeft en waar ik de komende tijd intensief op blijf inzetten. Vijf punten uit het tienpuntenplan hebben betrekking op de loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB) in het vo en mbo. Hierover zal ik, samen met de Staatssecretaris, uw Kamer separaat informeren. De vijf overige punten hebben betrekking op de SKC. In mijn reactie op het onderzoek naar aanleiding van de motie Rog zal ik ook verder op deze punten in gaan.

Tot slot

Studiekeuze123 heeft mij laten weten aan de slag te gaan met de noodzakelijke verbeteringen die beide onderzoekbureaus adviseren. Op korte termijn start Studiekeuze123 met het proces om tot een nieuwe bestuursmodel te komen waarmee de studentenbonden en koepelorganisaties die het huidige bestuur van Studiekeuze123 vormen, op grotere afstand van de uitvoeringsorganisatie en het proces van dataverzameling

worden geplaatst. Ook laat Studiekeuze123 op korte termijn in kaart brengen hoe de organisatie zich inhoudelijk moet versterken om stevig in positie te blijven in dialoog met studenten, onderwijsinstellingen en het ministerie.

Ik ondersteun het voornemen om tot een nieuw bestuursmodel te komen maar ik vind het wel zorgelijk dat beide onderzoekbureaus spreken van een tekort aan specifieke deskundigheid. In de komende periode blijf ik daarom intensief in overleg met Studiekeuze123 over de aangekondigde aanpassingen in de governancestructuur en over het voornemen de organisatie inhoudelijk te versterken. Ik heb Studiekeuze123 bovendien laten weten dat ik bereid ben ondersteuning te bieden aan de noodzakelijke kwaliteitsimpuls.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
M. Bussemaker